

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 112/2021-10

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Rastislava Kaššáka a sudcov Jany Baricovej a Miloša Maďara (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] zastúpenej JUDr. Jaroslavom Bódišom, advokátom, Pod papierňou 66, Bardejov, proti uzneseniu Okresného súdu Bardejov č. k. 7 C 13/2014-315 z 9. októbra 2017, uzneseniu Krajského súdu v Prešove č. k. 22 Co 1/2018-343 z 21. augusta 2018 a uzneseniu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 5 Cdo 46/2019 z 27. februára 2020 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľky a skutkový stav veci

1. Sťažovateľka sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 22. júla 2020 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“), ako aj svojho práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) rozhodnutiami všeobecných súdov označenými v záhlaví tohto uznesenia. Navrhuje napadnuté rozhodnutia zrušiť a vec vrátiť okresnému súdu na ďalšie konanie.

2. Z ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľka 3. februára 2014 doručila Okresnému súdu Bardejov (ďalej len „okresný súd“) žalobu o určenie, že jej patrí spoluvlastnícky podiel vo výške 1/8 k celku, a to k presne špecifikovaným nehnuteľnostiam v katastrálnom území [REDAKOVANÉ]. Okresný súd uznesením č. k. 7 C 13/2014-135 z 9. októbra 2017 konanie zastavil s odôvodnením, že ďalšiemu konaniu o sťažovateľkou uplatnenom nároku tak, ako bol vymedzený v jej žalobe a jej následných doplneniach, bráni prekážka veci rozsúdenej, ktorá je v zmysle § 230 Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“) neodstrániteľnou procesnou podmienkou. Druhým výrokom žalovaným náhradu trov konania nepriznal.

3. Na základe odvolania sťažovateľky Krajský súd v Prešove (ďalej len „krajský súd“) uznesením č. k. 22 Co 1/2018-343 z 21. augusta 2018 potvrdil napadnuté uznesenie okresného súdu v jeho

prvom aj druhom výroku a zároveň určil, že stranám sporu náhradu trov odvolacieho konania nepriznáva.

4. Uznesenie krajského súdu napadla sťažovateľka dovolaním, ktorého prípustnosť vyvodzovala z § 420 písm. f) CSP. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) uznesením č. k. 5 Cdo 46/2019 z 27. februára 2020 dovolanie sťažovateľky podľa § 447 písm. c) CSP odmietol.

II.

Argumentácia sťažovateľky

5. Proti napadnutým rozhodnutiam všeobecných súdov označeným v záhlaví tohto uznesenia podala sťažovateľka túto ústavnú sťažnosť, argumentujúc, že:

a) okresný súd nevykonal navrhované znalecké dokazovanie týkajúce sa zistenia, na základe ktorých konkrétnych skutočností mala prísť o svoj spoluvlastnícky podiel vo výške 1/8 na špecifikovaných nehnuteľnostiach v katastrálnom území [REDAKOVANÉ], s týmto jej návrhom sa vysporiadal arbitrárne, čím porušil jej právo na spravodlivý proces,

b) okresný súd svojvoľne vymedzil skúmanie vlastníckych vzťahov k predmetným nehnuteľnostiam a zabezpečil správu od katastrálneho úradu len za obdobie od 6. februára 1980 do dňa rozhodovania, čím vylúčil preukázanie vlastníckeho práva a zmeny vlastníctva u právnych predchodcov sťažovateľky, v dôsledku čoho zistil iba čiastkový, a nie úplný stav vecí,

c) konanie, ako aj samotné rozhodnutie okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 6 C 40/80 bolo nezákonné, keď nie všetci jeho účastníci mali procesnú spôsobilosť, čo vylučuje konštatovanie, že vo veci sťažovateľky je daná prekážka veci už rozsúdenej.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

6. Podstatou ústavnej sťažnosti je porušenie práv sťažovateľky označených v bode 1 tohto uznesenia napadnutými rozhodnutiami všeobecných súdov.

7. Ústavný súd na tomto mieste poznamenáva, že petit ústavnej sťažnosti nereflektuje sťažovateľkou označené základné práva obsiahnuté v jej odôvodnení. Z hľadiska predbežného prerokovania sťažovateľkou označených práv podľa čl. 20 ods. 1 a 2 ústavy, čl. 11 ods. 1 a 4 a čl. 36 ods. 2 listiny a práva podľa čl. 6 ods. 3 písm. b) dohovoru je podstatná najmä požiadavka plynúca z § 123 ods. 1 písm. d) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“), a to požiadavka relevantnej ústavnoprávnej argumentácie (konkrétne skutkové a právne dôvody) namietaného porušenia práv, ako aj § 45 zákona o ústavnom súde, podľa ktorého je ústavný súd viazaný rozsahom a dôvodmi návrhu na začatie konania, ak § 89 alebo § 131a tohto zákona neustanovuje inak. Z uvedeného vyplýva, že viazanosť ústavného súdu návrhom na začatie konania sa prejavuje vo viazanosti najmä petitom, teda tou časťou ústavnej sťažnosti, v ktorej sťažovateľ špecifikuje, akého rozhodnutia sa domáha, čím zároveň vymedzí rozsah predmetu konania pred ústavným súdom z hľadiska požiadavky na poskytnutie ústavnej ochrany (obdobne pozri I. ÚS 514/2020). Ústavný súd dáva pritom v okolnostiach prejednávanej veci do pozornosti, že sťažovateľka neuvádza žiadne skutkové a právne dôvody, pre ktoré malo dôjsť k porušeniu týchto sťažovateľkou označených práv, a svoje tvrdenia ústavnoprávne nijako neodôvodňuje.

Vzhľadom na uvedené ústavný súd považoval túto časť odôvodnenia ústavnej sťažnosti len za doplňujúcu argumentáciu k namietanému porušeniu práva na súdnu ochranu a spravodlivý súdny proces.

III.1. K namietanému porušeniu práva na súdnu ochranu a práva na spravodlivý súdny proces napadnutým uznesením okresného súdu

8. Pokiaľ ide o namietané porušenie práv sťažovateľky napadnutým uznesením okresného súdu, ústavný súd v prvom rade s poukazom na čl. 127 ods. 1 ústavy uvádza, že systém ústavnej ochrany základných práv a slobôd je rozdelený medzi všeobecné súdy a ústavný súd, pričom právomoc všeobecných súdov je ústavou založená primárne („... ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd“) a právomoc ústavného súdu len subsidiárne, t. j. na princípe subsidiarity. Z tohto princípu vyplýva, že právomoc ústavného súdu poskytnúť ochranu základným právam a slobodám je daná iba vtedy, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhodujú všeobecné súdy. Ústavný súd sa pri zakladaní svojej právomoci riadi zásadou, že všeobecné súdy sú ústavou povolané chrániť nielen zákonnosť, ale aj ústavnosť. Preto je právomoc ústavného súdu subsidiárna a nastupuje až vtedy, ak nie je daná právomoc všeobecných súdov (pozri II. ÚS 13/01, IV. ÚS 102/09).

9. Proti napadnutému uzneseniu okresného súdu bol prípustný opravný prostriedok, ktorý sťažovateľka využila, a preto právomoc poskytnúť ochranu označeným právam sťažovateľky podľa ústavy, listiny a dohovoru mal krajský súd v rámci odvolacieho konania. Tým je zároveň v danom rozsahu vylúčená právomoc ústavného súdu. Preto ústavný súd túto časť ústavnej sťažnosti odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. a) zákona o ústavnom súde pre nedostatok právomoci na jej prerokovanie.

III.2. K namietanému porušeniu práva na súdnu ochranu a práva na spravodlivý súdny proces napadnutým uznesením krajského súdu

10. Ústavný súd konštatuje, že v danej veci je dvojmesačná lehota na podanie ústavnej sťažnosti proti napadnutému uzneseniu krajského súdu vyplývajúca z § 124 zákona o ústavnom súde vzhľadom na dátum doručenia napadnutého uznesenia najvyššieho súdu právnomu zástupcovi sťažovateľky (20. mája 2020) zachovaná.

11. Ústavný súd predovšetkým pripomína, že je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti (čl. 124 ústavy). Vo vzťahu k všeobecným súdom nie je prieskumným súdom ani riadnou či mimoriadnou opravnou inštanciou (m. m. I. ÚS 19/02, I. ÚS 31/05) a nemá zásadne ani oprávnenie preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol alebo nebol náležite zistený skutkový stav a aké právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil (m. m. II. ÚS 21/96, II. ÚS 134/09). Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách. Do sféry pôsobnosti všeobecných súdov môže ústavný súd zasiahnuť len vtedy, ak by ich konanie alebo rozhodovanie bolo zjavne nedôvodné alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné, a zároveň by malo za následok porušenie niektorého základného práva alebo slobody (napr. m. m. I. ÚS 13/00, I. ÚS 139/02, III. ÚS 180/02).

12. Za zjavne neopodstatnenú považuje ústavný súd námietku sťažovateľky o nevykonaní ňou navrhovaného znaleckého dokazovania pre účely zistenia skutočností, na základe ktorých mala prísť o svoj spoluvlastnícky podiel vo výške 1/8 na špecifikovaných nehnuteľnostiach. Ústavný súd v tejto súvislosti uvádza, že vo všeobecnej rovine do kategórie procesných vád s ústavnoprávnymi dôsledkami možno zahrnúť aj problematiku tzv. „opomenutých dôkazov“, ktorá v zásade zahŕňa aj takú procesnú situáciu, keď niektorá zo strán sporu navrhne vykonanie dôkazného prostriedku, ktorý je zamietnutý bez vecného zdôvodnenia obsiahnutého v odôvodnení konečného rozhodnutia a zodpovedajúceho povahe a závažnosti veci, prípadne je celkom opomenutý. V súvislosti s touto námietkou sťažovateľky však ústavný súd považuje za rozhodujúce, že vykonanie tohto dôkazu bolo, z pohľadu skutkového i právneho kontextu veci, zjavne bez akejkoľvek relevancie. Tak, ako vyplýva z napadnutého rozsudku okresného súdu, tento predtým, ako začal vo veci konať, zaoberal sa otázkou danosti podmienok konania a s ohľadom na obsah spisu hlavne otázkou, či v danom prípade konaniu nebráni prekážka rozsúdenej veci. Okresný súd zistil, že v konaní vedenom okresným súdom pod sp. zn. 6 C 40/80 už raz bolo rozhodované o určení vlastníckeho práva k špecifikovaným nehnuteľnostiam, pričom účastníčkou konania bola aj sťažovateľka, a to v procesnom postavení žalovanej v 2. rade. Po zistení totožnosti predmetu konania (body 3,4,5 a 11 napadnutého uznesenia okresného súdu, pozn.), ako aj totožnosti subjektov vystupujúcich v konaní po zohľadnení právneho nástupníctva účastníkov z konania vedeného pod sp. zn. 6 C 40/80 (ktoré okresný súd podrobne opísal v bodoch 6 až 10 napadnutého uznesenia, pozn.) dospel k záveru, že ďalšiemu konaniu bráni prekážka veci už rozsúdenej. Vo vzťahu k námietke sťažovateľky, ktorou táto poukazuje na svojvoľné vymedzenie skúmania vlastníckych vzťahov len za obdobie od 6. februára 1980 do dňa rozhodovania, čím podľa jej názoru okresný súd vylúčil preukázanie vlastníckeho práva a zmeny vlastníctva u jej právnych predchodcov, ústavný súd uvádza, že táto námietka je taktiež zjavne bez akejkoľvek ústavnoprávnej relevancie. Ako už ústavný súd uviedol, okresný súd sa skôr, ako začal konať, zameril na zisťovanie, či v danej veci neexistuje prekážka *res iudicata*. Len vo vzťahu k zisťovaniu tejto skutočnosti si od príslušnej správy katastra vyžiadal úplné listy vlastníctva za obdobie od vyhlásenia rozsudku okresného súdu sp. zn. 6 C 40/80, a teda za obdobie od 6. februára 1980, ktorým bolo právoplatne určené vlastnícke právo k špecifikovaným nehnuteľnostiam, a to na účel posúdenia totožnosti subjektov konania pre účely zistenia, či v danom prípade skutočne ide o prekážku veci už rozsúdenej. Okresný súd teda nepristúpil k dokazovaniu, čo sa týka sťažovateľkou tvrdených skutočností, ktorými v žalobe preukazovala svoje spoluvlastnícke právo, ale skúmal len naplnenie zákonného predpokladu podľa § 230 CSP.

13. Krajský súd sa plne stotožnil s napadnutým uznesením okresného súdu, ktorý podľa jeho názoru náležite zistil skutočnosti týkajúce sa totožnosti veci, keď skúmal označenie, prečíslovanie a zmeny v evidencii a vlastníctve nehnuteľností. Vzhľadom na uvedené záver krajského súdu o tom, že navrhované znalecké dokazovanie by bolo vzhľadom na stav zistený okresným súdom z dostupných listinných dôkazov nevhodné a nadbytočné, nemožno považovať za arbitrárny.

14. V závere tejto časti ústavný súd uvádza, že sťažovateľka dostala adekvátnu odpoveď aj na jej námietku, obsahovo totožnú s námietkou prednesenou v odvolacom konaní, ktorou poukazuje, že konanie, ako aj samotné rozhodnutie okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 6 C 40/80 bolo nezákonné, keď nie všetci jeho účastníci mali procesnú spôsobilosť, čo vylučuje konštatovanie, že v jej veci je daná prekážka veci už rozsúdenej. Krajský súd v bode 20

napadnutého uznesenia konštatoval, že skutočnosť, že [REDAKOVANÉ], ktorá v konaní vedenom okresným súdom pod sp. zn. 6 C 40/80 bola v čase vyhlásenia rozsudku 6. februára 1980 mŕtva, nič nemení na pozícii sťažovateľky, keďže vlastnícke právo bolo určené v prospech [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ], a nie v prospech sťažovateľky. Záver krajského súdu, ktorý vzhľadom na uvedené uzavrel, že za daného stavu nie je prípustné, nezohľadniť existujúci právoplatný rozsudok vo veci sp. zn. 6 C 40/80, je tak z ústavnoprávneho hľadiska akceptovateľný.

15. Krajský súd v napadnutom uznesení poskytol sťažovateľke primeranú a racionálnu odpoveď na ňou prednesené podstatné námietky a vyrovnal sa aj so všetkými okolnosťami, ktoré majú pre vec podstatný význam a ktoré dostatočne objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia. Myšlienkové úvahy krajského súdu v uvedených smeroch sú zrozumiteľné, možno spätne preskúmať, akým spôsobom krajský súd dospel k záveru o potvrdení uznesenia okresného súdu. Ústavný súd právne závery krajského súdu týkajúce sa rozhodovania o odvolaní sťažovateľky proti napadnutému uzneseniu okresného súdu nepovažuje za arbitrárne a ani zjavne neodôvodnené, preto sú ústavne udržateľné.

16. Na základe uvedeného ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľky v tejto časti odmietol ako zjavne neopodstatnenú podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde.

III.3. K namietanému porušeniu práva na súdnu ochranu a práva na spravodlivý proces napadnutým uznesením najvyššieho súdu

17. Ústavný súd po preskúmaní ústavnej sťažnosti konštatuje, že napriek zastúpeniu sťažovateľky advokátom táto v časti namietaného porušenia základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy (čl. 36 ods. 1 listiny) a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým uznesením najvyššieho súdu nespĺňa náležitosti kvalifikovaného návrhu na začatie konania pred ústavným súdom ustanovené v § 123 ods. 1 zákona o ústavnom súde. Ústavná sťažnosť sťažovateľky neobsahuje vo vzťahu k argumentácii obsiahnutej v napadnutom uznesení najvyššieho súdu o odmietnutí jej dovolania žiadnu argumentáciu. Bez potreby bližších doktrinálnych záverov k označeným právam sťažovateľky je potrebné konštatovať, že ústavná sťažnosť nie je argumentačne koncipovaná tak, aby sa z nej dalo vyvodiť, ako napadnuté uznesenie najvyššieho súdu malo poškodiť sťažovateľku na ňou označených právach, pretože absentuje odôvodnenie, teda argumentácia, relevantné námietky a prezentovanie súvislostí tykajúcich sa porušenia označených práv vo vzťahu k napadnutému uzneseniu najvyššieho súdu.

18. Odôvodnenie návrhu je pritom podľa § 43 ods. 1 zákona o ústavnom súde zákonom danou podmienkou konania pred ústavným súdom. V tejto súvislosti ústavný súd už opakovane konštatoval, že zo vzájomnej väzby medzi relevantnými ustanoveniami zákona o ústavnom súde (§ 43 ods. 1 a § 123 ods. 1) vyplýva, že sťažovateľ musí označiť základné práva a slobody, vyslovenia porušenia ktorých sa domáha, nielen označením príslušných článkov ústavy, ale musí ich konkretizovať aj skutkovo (m. m. IV. ÚS 124/08, IV. ÚS 146/08), t. j. uviesť, z akých dôvodov malo dôjsť k ich porušeniu, a navrhnúť v tejto súvislosti dôkazy.

19. Vzhľadom na to, že nedostatok odôvodnenia, ktoré predstavuje podstatnú náležitosť návrhu na začatie konania pred ústavným súdom podľa čl. 127 ústavy, nemožno považovať za odstrániteľný nedostatok formálnej povahy (na ktorý cieľ § 56 ods. 3 zákona o ústavnom súde,

pozn.), ústavný súd v okolnostiach daného prípadu sťažovateľku na odstránenie nedostatkov ústavnej sťažnosti spočívajúcich v nedostatočnom odôvodnení ústavnej sťažnosti nevyzýval.

20. Pretože predmetná ústavná sťažnosť v predloženej podobe neobsahuje náležitosti, ktoré na uplatnenie právomoci ústavného súdu ustanovuje ústava a zákon o ústavnom súde, a to relevantné odôvodnenie ako východiskový rámec ústavnej sťažnosti obsahovo korešpondujúce s návrhom na rozhodnutie vo veci samej, ústavný súd ústavnú sťažnosť v súlade s § 56 ods. 2 písm. c) zákona o ústavnom súde v tejto časti odmietol pre nesplnenie zákonom predpísaných náležitostí.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 23. marca 2021

Rastislav Kaššák
predseda senátu